Jeges jajok

Tegnap reggelre ismét jég borította az utakat, s megismétlődött az, ami évek óta kitartóan újra és újra felborzolja az ember idegeit: a csuszkálás, a bukdácsolás, az esés-kelés a jeges járdákon, útkereszteződésekben, autóbusz megállókban, középületek, üzletek, előtti tereken.

A zalaegerszegi bevásárló központban a három nagy áruház előtti térre, a két áruház között húzódó lépcsősorra, a keleti oldali járdákra csakúgy nem került egy szemnyi só, egy lapátnyi fűrészpor, vagy más csúszásgátló, mint a legtöbb állami és szövetkezeti lakás, magánház előtti, melletti, mögötti járdákra. Hajmeresztő mutatványokra kényszerültek a Landorhegyi úti lejtőn a babakocsikat toló szülők. Miután a járdán lépésnyit sem tehettek, az úttesten csuszkáló autók közé elvegyülve igyekeztek gyerekeiket eljuttatni a bölcsődébe és az óvodába.

Ezek konkrét egerszegi példák.

Tudom az illetékesek hamarosan készek, ha a cáfolattal nem is, a magyarázkodással igen. Ámbár elképzelhető a cáfolat is. Nemrég volt csak, hogy szóvátettük: napokig nem takarították el az üvegcserepeket az egyik forgalmas útról. Válaszként arra akartak megtanítani bennünket: ne higyjünk a szemünknek...

No, de félre vele. Ezt a dolgot azóta elfedte a hó, a jég. S amit az egerszegi példákból kiindulva elmondani akarok, annak címzettjei nemcsak az egerszegiek. Hasonló példákat ugyanis a megye más városaiból, községeiből is hozhatnék tucatszámra. Vita azon, hogy ki szórja el a havat az üzletek, a házak elől, ki jégtelenítse a jégpáncéllá fagyott járdákat, úttesteket nemcsak Egerszegen, másutt is van. Volt már ilyenek miatt értekezlet is tucatnyi. Értekezni már megtanultunk. Magyarázatot a miért nem csinálják?-ra adni ugyancsak. A kérdés, hogy ki takarítson, ugyebár nem könnyű. Hideg van, tél. Seprűt, lapátot, egy zacskó sót fogni... Hát kérem, amikor egy takarítóbrigád tiltakozik az ellen, hogy képe megjelenjen az újságban, mert ilyen lejáratást nem lehet kibírni...

A boltból nem lehet kiküldeni a tanulót, az intézményből a hivatalsegédet, a gondnokot. Hogyan festene ez? Az eladó, az eladó? No, de ilyet! Talán a vezető? Inkább jön a nagy feltalálás: kérem ez közterület. Jó, legyen közterület, s akkor a városgazdálkodás, netán az ingatlankezelő...

S miközben értekezletek érik egymást, a nem-re indokot keresve töprengenek sokan, emberek esnek-kelnek, csúsznak be, majdhogynem azt mondtam a hátsó felükön az üzletekbe, az intézményekbe, vagy ahová éppen útjuk visz.

Csuszkálnak, esnek-kelnek, kezet, lábat törnek, amíg egy enyhe fuvallat el nem söpri a jeget. Hallom szinte a megkönnyebbülés sóhaját, nem kell seprűt, lapátot fogni. Ebben mindenki egységes. S a következő jeges napon kezdődik az életveszélyes esés-kelés előlről.

Nem zavarja az embereket, hogy miattuk esetleg egy másik ember — netán éppen családtagjuk, barátjuk — szenved végzetes, vagy akárcsak kiheverhető sérülést? Ha nem jut eszükbe erre gondolni, eszükbe kell juttatni. Mégpedig nyomatékkal. Emlékszem csak néhány éve még megbüntették azt, aki nem takarította le a portája elől a havat, a jeget. Ha másként nem megy, tessék ezt a gyakorlatot felújítani!

Tél van, a hó, a jég boszszant és fenyeget bennünket. De amiről itt szó volt, az tulajdonképpen nemcsak téli jelenség. Valahol, valamikor, valamit elrontottunk. S ennek következményei terhelnek bennünket. Télen a hó, a jég, tavasszal, nyáron, ősszel a por, a sár, a szemét áraszt el bennünket, s vergődünk szinte tehetetlenül a nyomása alatt.

A tehetetlenséget felszámolandó még egy értekezletet el tudnék képzelni. Egy olyat, amiről úgy mennek el az emberek, hogy kétség sem férhet hozzá: ha nem teljesítik kötelességüket, nem marad el a felelősségrevonás sem.

Teleki Sári

Megbizatásuk: gyermekvédelmi felelős

„A gyermek- és ifjúságvédelem feladata a kiskorúak egészségi, szellemi, erkölcsi veszélyeztetettségének megelőzése, a veszélyeztető okok feltárása, a veszélyeztetett fiatalok védelme, nevelése."
(Részlet az 1971. évi Ifjúsági Törvényből.)

A szellemi, testi és erkölcsi fejlődésben akadályozott, azaz a veszélyeztetett gyerekek száma évről évre melkedik. Jelenleg csak az iskolában országosan 100 ezernél is több ilyen fiatalt tartanak nyilván. Zalaegerszegen a számuk megközelíti a másfél százat.

— És ez még nem is a teljes szám — mondja Rácz Jenőné, a városi tanács gyámügyi csoportvezetője. A társadalom gondoskodására rászorulók között akadnak olyanok, akikről nem tudunk. Akikről viszont tudunk, azok közt tavaly 192 ezer forint rendkívüli segélyt osztottunk szét. Az idén e célra 205 ezer forintunk van, ezen kívül 17 zalaegerszegi és 3 városkörnyéki családnak rendszeres nevelési segélyt folyósítunk.

A legnehezebb eset

— Hogy a segélyezésre fordítható forintok a valóban rászorulóknak jussanak, abban nagy szerepük van a gyermekvédelmi megbizottaknak — folytatja a gondolatsort dr. Szalay Dénesné tanulmányi felügyelő, a városi tanács mellett működő gyermek- és ifjúságvédelmi bizottság titkára.

A városi tanács illetékesei szerint a Landorhegyi úti és az Ady Endre utcai óvodák, valamint a Dózsa és a Pais Dezső iskolák gyermekvédelmi megbizottainak akad a legtöbb munkájuk.

— Működésünk, 1965. óta ez az első év, hogy nincs súlyosan veszélyeztetett gyerekünk — mondja a 226 három—hat évesnek helyet adó Landorhegyi úti óvoda vezetője, dr. Jász Lajosné. — Van viszont három súlyosan hátrányos helyzetű gyermekünk. A „simán" hátrányos helyzetűek száma évente 4—5 körül mozog.

Az érintettek szüleivel Simon Elvira óvonő, gyermekvédelmi megbizott tartja a kapcsolatot.

— Az eddigi legnehezebb esetem tavaly volt — meséli munkájáról a fiatal óvónő. — Egy testvérpárról van szó, akik rendkívül hátrányos, embertelen körülmények között éltek. Havonta négyszer—ötször is meglátogattam Pistike és Péterke anyját, aki végülis hajlott a jó szóra, kezdett törődni gyerekeivel.

A gyerekek a leghálásabbak

Dr. Balogh Elemérné régóta gyermekvédelmis a Dózsa iskolában. Hogyan esett éppen őrá a választás 15 évvel ezelőtt?

— Annak idején kettőnket bíztak meg ezzel a feladattal. Eleinte nem sok munkánk akadt, megbizatásunk amolyan látszatfunkció volt. Később aztán tanfolyamra küldtek engem. Sajnos a veszélyeztetettek száma is mind több lett.

A ságodi, nekeresdi és kaszaházi felsőtagozatosokat is magába foglaló iskola közel félezer tanulója közül pillanatnyilag 19-en veszélyeztetettek.

— Vajon mi a nem kívánt jelenség leggyakoribb oka?

— Az ok legtöbbször a családban keresendő. A szülők válásában, iszákosságában, durvaságában, munkakerülésében. Néha szociális okok is közrejátszanak. Indokolt esetben a tanács ingyenes napközis ellátással enyhít a család anyagi gondjain, sőt a gyerek téli ruházatának a beszerzését is magára vállalja.

— Az érintett szülők hogyan fogadják a segítséget?

— Vannak, akik zaklatásnak veszik gyakori családlátogatásaimat. Nemrég az egyik házaspár följelentett a tanácsnál, hogy a gyerekeiket el akarom vitetni. Volt olyan is, hogy a család feje előttem vágta a nagykést az asztalba. Egyszóval néhány helyen a pokolra kívánnak. Szerencsére a többség szívesen fogad, néhány látogatás után már maguk is hívnak, tanácsot, segítséget kérnek. Ragaszkodásukkal azonban leghálásabbak a gyerekek, akiknek sorsát így, vagy úgy, sikerül rendeznünk.

Nemcsak az iskola feladata

A negyedik osztályban tanító Baloghné másfajta aggodalmának is hangot ad. Megbizatásából adódóan gyakran jár üzemekben, vállalatoknál, ahol meggyőződése szerint nemigen törődnek a gyerekek veszélyeztetettségét szülő családi körülményekkel. Pedig az idézett Ifjúsági Törvény nemcsak az óvodáknak és iskoláknak szab meg feladatokat a gyermekvédelemben...

Mihovics József

Február

Mezőgazdasági könyvhónap

Nyolc könyvkiadó gondozásában 42 mű, több mint 500 ezer példányban jelenik meg az idei mezőgazdasági könyvhónapra, amelynek megnyitóját február 2-án Kalocsán rendezik meg. A könyvhónapi újdonságokról és az ünnepi esemény programjáról a Mezőgazdasági Kiadó vezetői sajtótájékoztatón számoltak be csütörtökön. Elmondták: a könyvújdonságok közül 11 alapfokú, 15 középfokú, 11 felsőfokú szakkönyv, öt kötet pedig ismeretterjesztő jellegű.

Szülők az őrsben

Érdekes, újszerű játékot kezdett a nagykanizsai úttörőház. Szülők és hetedik osztályos őrsvezetők alkotják a négyfős csapatokat, amelyek egymással vetélkednek, a nézők szórakoztatására. A játékos vetélkedő során a gyerekek őrsük pártoló tagjának munkahelyét mutatják be. A szülők gyermekeik úttörőcsapatáról, az úttörőmunkáról szerzett ismereteik alapján igyekeznek minél több pontot gyűjteni.

A közös móka célja a hetedikesek előkészítése a jövő évi pályaválasztásra, a szülőket pedig bevonni gyermekeik programjába.

Idegenforgalom 1979:

Több vendég — jobb vendéglátás

Az „idegenforgalmi rekord" kifejezés idejét múlta, hiszen folyamatos fejlődésről van szó; és ha most azt mondhatjuk, hogy 1978-ban több mint 16 millió külföldi látogatta meg alig több mint tízmilliós országunkat, akkor ez a szám önmagáért beszél. Igaz, zömük a szocialista szomszédoktól érkezett, de az ugyancsak szomszéd Ausztriából is mintegy 600 ezer vendéget fogadtunk. Azért kell ez utóbbit külön is kiemelni, mert a vizumkényszer január 1-i eltörlésével lényegesen változnak osztrák szomszédaink magyarországi utazásainak kilátásai.

Másfélmillió osztrák vendég

Az intézkedésekkel kapcsolatban több mértékadó nyilatkozat látott napvilágot, s az idegenforgalmi szakemberek igyekeztek felbecsülni a várható forgalomnövekedést is. Eszerint a hazánkba látogató osztrákok száma az idén másfél millió fölé nőhet. Leginkább a csupán egy napra érkező kirándulók és a legföljebb néhány napot itt töltő turisták száma növekszik. Ez nem is érint bennünket kellemetlenül, hiszen szállodai és más elszállásolási lehetőségeiket csak fokozatosan tudjuk fejleszteni. Várható, hogy osztrák látogatóink vendégéjszakáinak száma már idén 40—50 százalékkal több lesz, ami elsősorban a nyugat-dunántúli megyék, városok idegenforgalmát érinti.

Ezek tudatában számos intézkedés történt vagy van folyamatban a kereskedelmi és vendéglátóipari hálózat bővítésére.

Új szállodák az idegenforgalom szolgálatában

De nem szenvedhet késedelmet a hosszabb távú program megvalósítása sem. Mintegy 6—7000 szállodai ágyról van szó; létesítésük része annak a megállapodásnak, amelyet osztrák állami szervekkel kötöttek illetékeseink. Ennek az osztrák—magyar gazdasági konstrukciónak a megvalósítása igen nagy jelentőségű és mindkét ország számára hasznos. Ahhoz azonban, hogy a tervezett szállodák és más létesítmények határidőre elkészüljenek, az érintett megyei hatóságoknak, vállalatoknak minden szükséges segítséget meg kell adniuk.

A fejlesztés nem korlátozódik a kereskedelemre, a vendéglátóiparra és az e szállásolási lehetőségek bővítésére. Minden szempontból tovább gyorsítják a határátkelőhelyek szolgálatát, javítják az informálódás lehetőségét és nem utolsósorban az érkező osztrák vendégeknek felajánlható turista-, kulturális, sport- és más programokat gazdagítják. Ez akkor lesz valóban eredményes, ha a legfőképpen érdekelt határmenti és dunántúli idegenforgalmi kirendeltségek, utazási irodák és idegenforgalmi hivatalok minden vonatkozásban jól felkészülnek a várható erősen növekvő osztrák forgalomra.

Kiviteli tilalmak

A rokonszenv azonban, amellyel a lakosság a növekvő idegenforgalmat fogadja — sok embernek közvetlenül is hasznos a nagyobb vendégforgalom —, nemritkán bizonyos félelmekkel vegyül. Sokakat foglalkoztat a kérdés: vajon a gyorsan bővülő idegenforgalom nem befolyásolja-e károsan a kereskedelmi kínálatot? Egyes cikkek kínálatában olykor nehézségeket támaszthat a külföldiek „többletkereslete". Ilyen jelenségek ellen a kiviteli tilalmi lista véd, ez szükség szerint változhat is. Tilos például kivinni az országból gyermekruházati cikkeket, szőnyeget, az élelmiszerek közül tőkehúst, étolajat.

Sokan úgy gondolják talán: messze még a magyar idegenforgalmi szezon, amikor igazában számolnunk kell az új intézkedések hatásával. Az igazság az, hogy nagyon is közel van már ez az időszak, és éppenséggel most kell hozzáfogni a felkészüléshez.

B. J.

Kategóriák nélkül

Két pedagógus képzőművészeti bemutatóról

A napokban megyénkben két olyan kiállítás is nyílt, amik ismét elgondolkoztatják a tárlatlátogatókat a kialakult kategóriák, elavult normák tarthatatlanságáról. Napjaink bonyolult, ellentmondásos világa mind kevésbé tűri a merev határokat, a múlt századi szabályokat.

Jól tükrözi a mai tarthatatlan helyzetet az a történet is, amit az egerszegi Ifjúsági és Úttörőház egyik most kiállító alkotójáról hallhattunk. Nemrég az alaptagság megszerzéséért öt képét mutatta be a bíráló bizottságnak. Ezek alapján fel is vették volna, ám közben előkerült néhány — szemléletében, s talán kvalitásában is eltérő — korai munkája. Ezeket látva a bírálók már meginogtak, s megváltoztatták döntésüket.

Nem tudni azonban honnan ered a pedagógus képzőművész megfogalmazás, s hogy mikor került a köztudatba. Az új fogalom is tükrözi azonban a mai ellentmondásos helyzetet. Úgy látszik, a fejlődés ismét kikényszerített egy olyan terminus technikust, ami kitölthetni az amatőrök, illetve hivatásosok közti „senki földjét". Amatőrnek ugyanis a legtöbb rajztanárt nem lehet minősíteni, de végzettségük szerint hivatásosnak sem. Kézenfekvő volt egy újabb meghatározás: pedagógus képzőművész. Mindez azonban — ha finomított is a tituluson —, nem oldott meg semmit. Sok rajztanár ugyanis felveszi a versenyt a hivatásosokkal, s előfordul, hogy egy képzőművész is csak amatőr szinten produkál.

Ám amíg bizonyos státuszok hivatalos formában nem tisztázódnak, addig mi is kénytelenek vagyunk a kialakult szóhasználattal élni, pedagógus-képzőművészként bemutatni olyan alkotókat, akiknek nem egy képét hivatásosok is megirigyelhetnék. Mint az Ifjúsági és Úttörőházban most bemutatkozó festőket...

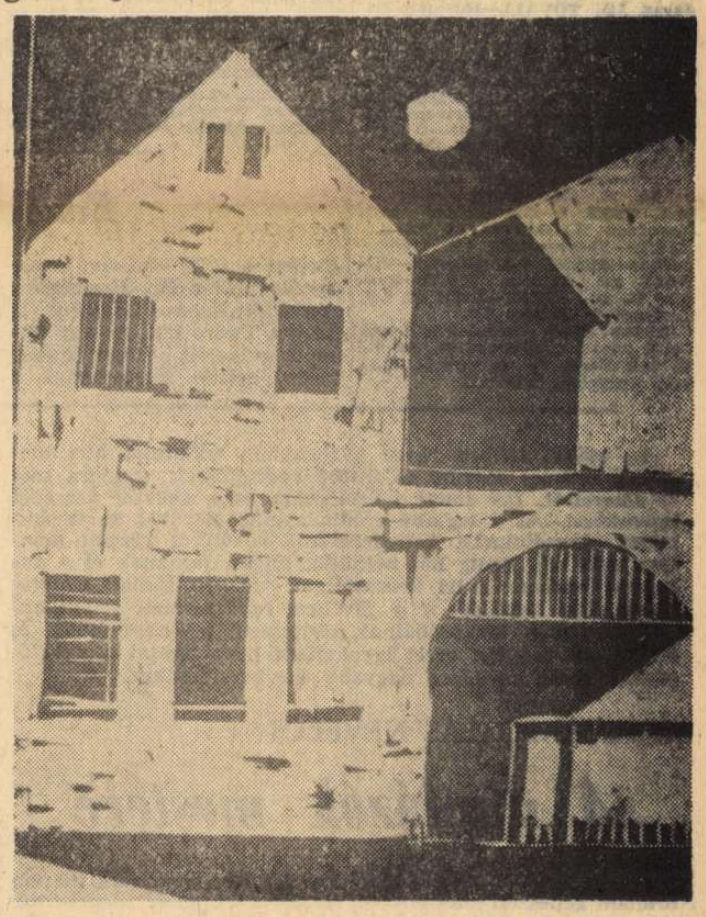

F. Kováts Zsuzsa: Öreg házak (linometszet)

Simon János, Sörös József és *Szényi Zoltán* anyaga kétségtelenül nem egynemű, minden kritikát kiálló tárlat. A három, közel azonos indíttatású, hasonló karakterű festő nem is próbálkozik a kozmetikázással. Legjobbnak ítélt képeik mellett bátran kiállították korábbi próbálkozásaikat, s vázlatosabbnak tűnő studiumaikat is. Híven tükrözve, hogy induló, magukat kereső fiatalok munkáival állunk szemben. Nyoma sincs azonban itt a máskor oly gyakori rutinnak. Mindhárom alkotó rajztanárként dolgozik. Így érthetően nem kell egzisztenciális gondok miatt megalkudniuk, „képtermelést" folytatniuk. S ez ismét csak garancia lehet arra, hogy fokról fokra megtalálják önmagukat.

Festői motívumaik a gyermek- és ifjúkorban megismert világban gyökereznek. Hangvételük nosztalgikus. Festészetükre egyaránt termékenyítőleg hatottak a Szőnyi—Bernáth-féle iskola kifejezési eszközei, s az őket követő generáció, Kondor Béla, Kokas Ignác, Lóránt János festői eredményei. Legjobb képeik azonban már saját, egyéni hangjuk megtalálásáról vallanak.

Meglepetést okoztak a másik pedagógus képzőművész — a Lentiben kiállító — kanizsai *F. Kováts Zsuzsa* alkotásai is. Főként grafikákból álló kollekciójában a portrék dominálnak. Számára azonban a modell csak ürügyként szolgál. Az arcok mindannyiszor túlnőnek önmagukon. Alkotójuk szaggatott vonalhálóval szövi be figuráit, kitágítva a formát, elmosva a kontúrt. Női portréiról sejtelmes, finom líra árad. F. Kováts Zsuzsa — akárcsak a rajongó szerelmesét — eszményíti modellieit. Mást, többet lát beléjük. Ennek az alkotói magatartásnak talán éppen ez is a veszélye. A megtalált harmónia szükségszerűen ütközik össze a nyers valósággal, s az idealizált világ így gyakran össze is omolhat.

Sz. L.

A Móricz-centenárium programjából

Elkészült a Móricz centenáriumi év Szabolcs-Szatmár megyei programsorozatának tervezete. A megye nagy írófia születésének 100. évfordulója tiszteletére számos nemzetközi és országos jellegű rendezvénynek ad otthont Szabolcs-Szatmár és székhelye. Június 10—15 között Nyíregyházán rendezik meg a Móricz-forítók nemzetközi tanácskozását.

Július 2-án az író szülőfalujában, Tiszacsécsén megnyitják az újjáalakított Móricz emlékházat. A család egykori otthonát idős mesteremberek közreműködésével eredeti állapotában állítják helyre.

Móricz munkásságának méltatására szenteli tíz napját augusztus 1-től a nyíregyházi honismereti nyári egyetem is. Ugyancsak Nyíregyházán kerül sor a színházi napok eseményeire az évforduló tiszteletére a nyíregyházi filmszínházban ünnepi filmhetet rendeznek. **(MTI)**